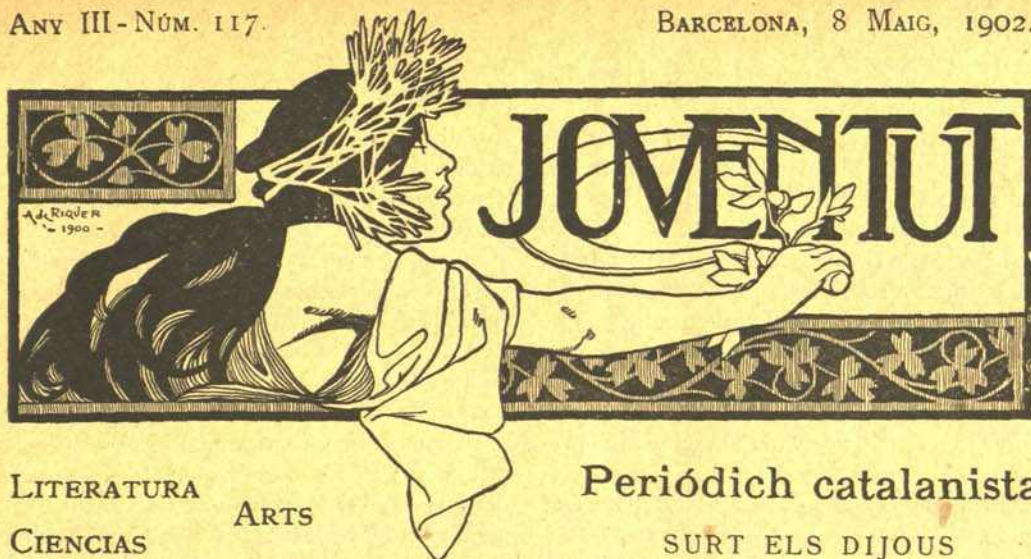

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periódich catalanista
SURT ELS DIJOURS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Qüestions econòmiques: I, per Pere G. Maristany.—La «feyna» de la Junta de Bellas Arts, per J. Pujol y Brull.—El cant de primavera, per A. Prim.—La mixeta de casa, per Rafel Nogueras y Oller.—Flors de Maria, per Antón Busquets y Punset.—Intima, per Bonaventura Bassegoda.—Notas bibliogràfiques, per G. Zanné.—L'última nota, per Jaume Terri.—Teatres, per Emili Tintorer.—Temptació, per A. Font y Laporte.—Novas.

FOLLETÍ:

CROQUIS CIUTADANS, per Apeles Mestres. Plech 12.
L'INSPECTOR AXEL BORG, per August Strindberg.
Portadas.

QÜESTIONS ECONÓMICAS

(CARTAS OBERTAS A EN LLUÍS VÍA.)

I

Benvolgut amich: Fa pochs dias, en mostra d'una amistat qu'agraheixo de cor, tots els companys de JOVENTUT me pregaren pera qu'escrigués quelcòm sobre assumptos econòmichs. No sé per qué no vaig saberme excusar: sens dubte perque, dat mon caràcter, estimo tant las atencions y finesas, que procuro correspondre á ellas fins coneixent que pera escriure'm mancan totas las condicions.

Sia, donchs, vostra la culpa, y Deu vulgui que l'articlet resulti de vostre agrado.

Es creencia general que per moneda pot utilisarse tot lo que's vulgui: or, plata, metalls, paper, objectes, etc., etc., ab tal que tinguin el crèdit suficient pera circular sense protestas. Y aixis es en absolut. Empró avuy totas las nacions tendeixen á la base or com á simbol de moneda, y acceptan lo demés quan está garantit per or, en proporció major ó menor, segons el crèdit de circulació.

Per altra part, sabut es que la riquesa es filla del treball y del estalvi. Quan existeix armonia entre'l valor de la moneda d'un pais y la riquesa, el pais té forsa econòmica considerable; quan la moneda d'un pais es pobre, vé la malaltia de la Hisenda pública.

Lo primer, donchs, que deu desitjar tot Estat, es que la seva moneda valgui cada dia més, y procurar per tots els medis que la bona pugui posarse en circulació sense perill de que fugi. ¿Còm se logra aixó? Procurant que quan circuli la moneda bona trobi'l seu interés en el mercat. Avuy que's posés en circulació l'or que'ls Banchs tenen en caixa, fugiria d'Espanya y'ns quedariam sense, perque l'or no guanya res, dat son valor mone-
da; però fent que l'Estat cobrés en or tot lo d'Aduanas, no part, y alguns altres arbitris dels monopolis actuals, y que'l mateix go-

vern anunciés la entrada d'aquest or en plassa al cap de dos mesos d'haver cobrat, allavors si que's podria posar en circulació l'or dels Banchs, porque, com á moneda, tindria la seva aplicació, guanyaria'l seu interés y, prestant ja servey, no se n'aniria d'Espanya.

Per aixó va felicitar el comers de Barcelona al senyor Urzaiz pel seu primer projecte, qu'encara va resultar petit, de pago de part dels drets d'Aduana en or, y dich petit, porque el passat ministre d'Hisenda no volia de moment més que l'or necessari pera'l pago de las atencions del Estat al extranger, quan en rigor lo que tenia de voler al escometre'l problema — y crech que aquest era son pensament final—era que aquell or circulés forsa, que guanyés quedantse á Espanya, y allavors alsava nostra potencia económica y com á conseqüencia nostre crèdit nacional.

Adquirint aquest crèdit, la plata sols serviria com á divisió de moneda, y'l bitllet com á facilitat, puig tenint tota la confiança del mercat estaria cada dia més garantit porque *correria or*, y quan l'or corre y no fuig, el bitllet es igual qu'or si las lleys dels Banchs privilegiats son com deuen ésser; y un altre dia ja parlarem de com se logra cosa tan natural y justa.

Per aixó á Espanya'ns ha perdut el creure que la pesseta es igual que'l franch. Ho seria si hi hagués l'or necessari. Y creyeume: si no's fa com á Russia, que van enriqueir la seva moneda, no'n surtirém pas de tenir una Hisenda pública averiada. L'estalvi fugirá d'Espanya, com ja fuig, no sols per las grans companyias extrangeras, que tenen aqui sas grans explotacions fent qu'Espanya sia la América d'Europa, ahont s'hi trevallia però la ganancia se'n va, sinó pels mateixos particulars que, perdent la confiança, colocan part dels seus estalvis á fora, pera no tenirlos tan en perill.

Fer, donchs, que circuli l'or, trobant el guany per'assegurar la seva circulació, es el primer problema que deu preocupar á nostres financers, si volen regenerar l'estat económic de nostra pobra Hisenda.

Y prou, estimat amich. En las qüestions económicas els articles han d'ésser curts, pera que no cansin, y més si son tan mal engiponats com els qu'escriu son afm. s. s.

PERE G. MARISTANY.

LA FEYNA DE LA JUNTA DE BELLAS ARTS

Pobres senyors de la Junta! Ja'ls planyo si han de seguir els consells que'ls donava'l senyor Junyent en un article que portava per titol *La feyna de la Junta de Bellas Arts*, publicat el dia 24 d'abril en aquest mateix periódich. No se'ls ha girat poca feyna si han d'enderrocar tot lo que'ls senyalava'l despreocupat conseller de referencia, y, pera fer justicia, tot lo que fos igual ó inferior en condicions artisticas.

Está molt bé y es altament profitós que'l critich analisi las obras y senyali'ls defectes després d'haverlas estudiadas á conciencia; mes, pera fer aquest trevall, ha d'amohinarshi bon xich més que pera dir que tot es dolent, y ab un cop de ploma firmar sentencia de despreci envers las obras que son fruyt de molts estudis y llargas meditacions. Aquesta despreocupació resulta molt cómoda y, sobre tot, sembla que dona importancia.

Respecte á las categóricas afirmacions del senyor Junyent, devém dirli que sols encerta la referent á la parodia de las montanyas de Montserrat, al dir qu'es un'obra digna de desapareixe. En quant á lo demés, cau en una serie d'equivocacions llastimosas. Diu que'l monument á Colón es un adefessi y qu'ell, seguint els consells del bohemí, l'enderrocaria pera ferne calderilla. Sápigan, donchs, ell y'l bohemí, que no'n treurían profit porque farian moneda falsa: el monument es de ferro y la calderilla la fan d'un altre metall. En quant á las condicions artisticas de l'obra, cónstili—y pot cerciorarsen per personas intel·ligents—qu'es de lo millorret que hi há no sols á Catalunya, sinó á Espanya, entre las del seu ram. Ara, que volgués enderrocar aquest monument á impuls d'altras consideracions, ens ho explicariam; potser estariam d'acort. Quina llástima que, ab tants afanys de demolició, no s'hagués fixat en tantas y tantas obras com hi há dignas de desapareixe!

S'ocupa també dels monuments d'en López, d'en Riús y Taulet, d'en Güell y d'en Clavé, y'ls troba tots xavacans, però no explica'l per qué; els hi troba y'ls vol enderrocar. Seguint aquest sistema, Barcelona's converti-

ria casi en un desert. Las obras dels artistes creyém que mereixen més consideració. Analisínse'ls defectes, mes no se las condempni á mort sense *judici*.

Recomana també que's dongui feyna als escultors Blay, Llimona y Montserrat, perque no tenen cap monument fet seu á Barcelona. Quan un particular fassi un'obra, aquest pot favorirlos, y farà un bé al art y podrá gosar en propietat de ricas joyas, atenent als indiscutibles mérits de dits artistes: mes, tractantse de monuments públichs, que paga'l poble, sápigal senyor Junyent y sápigaho tothóm, qu'han de projectarlos y realisarlos els qu'ho guanyin en públich concurs; no pot haverhi privilegis ni distincions.

En el mateix article esmentat, se fa referencia al Arch de Triomf del Passeig de Sant Joan calificantlo d'*armatosta* y de *gros, lleig, fosch* y que priva la vista. A nostre entendre—y'ns atrevim á manifestarho perque aixis pensan molts que'n saben—l'obra del arquitecte senyor Vilaseca es una joya arquitectónica, hermosa mostra del material que á Catalunya tenim pera la construcció, un exemple de ben proporcionadas masses y un model de dibuix correcte. Que té defectes, com tota obra, es indubtable: mes jo voldria, pera bé del art que cultiva'l senyor Junyent, que aquest arribés á produhir obras de la bellesa que té l'Arch de Triomf: hi guanyaria ell, y seria un bé pera la cultura artistica de Catalunya...

Ja qu'he comensat aquestas ratllas ab el titol del article del senyor Junyent, també com ell vull acabarlo: «Deu nos guard d'un ja està fet!»

J. PUJOL Y BRULL.

EL CANT DE PRIMAVERA

Quina tarda més hermosa fou aquella!

El bes suau de la primavera que despertava á l'adormida naturalesa ab l'oreig perfumat d'abril, havia deixat son somni d'hivern pera vestir sas millors galas adornant els camps ab sos variats colors.

Ab goig infantil haviam passejat aquella tarda la meva Tresina y jo pel jardí de la masia ahont deviam passar nostra lluna de mel.

Jo era l'home més felis del món! Aquell mateix demati m'havia casat ab la dona que tant estimava, y al veurem possehidor d'aquell conjunt de bellesas me creya transportat al cel. Tot ajudava á nostra felicitat: el cel pur y hermós y'ls camps vestits ab son ropatge de flors. Ella radiant d'amor y d'alegria, jo inundat de ditxa...

Cap al tart, comensá'l cel á ennuvolarse. Un vent de tempestat empenyia'ls núvols negres ràpidament, fentlos avensar fins á cubrir tot l'horitzó. El cel s'enfosqui molt aviat. El vent pará de sobte y l'atmosfera quedá completament en calma, mes una calma pesada, aplanadora. Prompte va condensarse la electricitat qu'omplia l'ayre, y de darrera'ls núvols negres va eixir amenassador el llamp, seguit d'un tro llarch.

—Haurém d'anar á casa,—digué la Tresina. Y en el moment que hi entravam comensaren á caure grossas gotas, mentres continuavan els trons y'ls llamps.

Pujarem al primer pis á contemplar la tempestat.

La Tresina's dirigi al piano, y obrintlo'm digué:

—¿Vols tocar un rato mentres plou? Té, mira: *La Walkyria*. Res podia agafar més á propósit. Toca'l primer acte.—

Vaig obrir la partitura, y mentres al cel s'entortolligavan els llampechs cada vegada més vius, els meus dits executavan sobre las teclas la grandiosa tempestat que Wagner colocá al comens de sa immortal obra.

La naturalesa semblava anar d'acort ab la música. Ensemps se desenrotllavan dugas tempestats, la del cel y la de la partitura; y anavan tan unidas, com si la batuta del gran mestre las concertés desde las regions de la gloria.

El soroll de la pluja cayent sobre las plan-

tas del jardí, feya unisson ab las notas que marcan dita remor; el zig zag dels llampechs coincidía perfectament ab els trencats acorts ab que Wagner ens dona clara idea d'aquesta fulguració; y al arribar á la magnífica «Invocació á Donner» un tro espantós va retrunyir per l'espai, fent conmourre la terra.

Desd'aquell moment, las dugas tempestas anaren disminuhint, sempre d'acort la naturalesa y la música.

Al apagarse'ls últims trons vaig veure que'm trobava igual que Siegmund al arribar á la cova de Hunding.

La sala estava fosca y aprop meu tenia la meua Tresina, hermosa com la desgraciada Sieglinda. Havia escoltat ab molta atenció y silenci, sorpresa del espectacle marvellós que acabava de presenciar.

Era tan amant com jo del sublim art de Wagner, y va pregarme que continués tocant malgrat la foscor, donchs ja sabia bé que jo coneixia de memoria la partitura, y per lo tant no necessitava llum.

Ademés, volia continuar observant la extranya analogia que hi havia entre nosaltres y'ls dos enamorats bessons.

L'arribada de Hunding fou la visita del criat preguntant si voliam sopar. Al veure que no li contestavam determiná entornarsen y ho feu sense soroll.

Durant tota aquesta escena contemplava per la finestra oberta com anavan desapareixent els núvols qu'avans tapaven el cel. Una claror débil y misteriosa s'anava obrint pas entre'ls arbres del jardí, ahont comensava á refilar un rossinyol, passat l'esglay de la turbonada.

Un ventet suau movia dolsament las branques, sacudint las gotas de pluja, que al caure á terra produhian un deliciós tintilleig.

Tots els cantors de la nit anavan unint sas veus á la del mestre de la selva. La meua Tresina'm mirava ab ulls cada cop més amorosos. Per la finestra entravan alenadas flayrosas portadas per un oreig joganer y acariciador que incitava á la voluptuositat. De sobte va obrirse de bat á bat el balcó, en el precis moment en que jo marcava sobre'l piano'ls ràpits *arpegis* que imitan maravellosament l'oreig del bosch. Tan á temps fou, que instantaniament varem girarnos la Tresina y jo, emocionats y sorpresos. Un tramo-

yista intelligent no ho hauria fet millor. Mentres els meus dits se gronxavan sobre las teclas interpretant el passatge sublim que's titula *El cant de primavera*, página musical en que Wagner descriu maravellosament l'encant d'una nit primaveral al mitj del bosch, els meus ulls s'estasiavan contemplant l'hermosíssim panorama que s'estenia entorn meu.

La lluna, gran y lluhenta, havia surtit repentinament dels últims núvols, iluminava'l jardí inondantlo de llum fantástica y, entrant per la finestra de la sala, anava á caure de ple sobre la magnífica cabellera rossa de la Tresina, que assentada als meus peus, gosava per complert la ditxa que li oferian la naturalesa ab son marvellós espectacle, Wagner ab sa divina música y jo ab ma ardenta mirada figurantme ésser l'heroich Welsa de la Tetralogia.

De sobte s'aixecá la Tresina, y obrint sos hermosos llabis comensá á cantar el tema dolcíssim del amor, vessanthi tota la passió que sentia en aquells moments per Wagner y per mi. Jo estava extasiat contemplantla transfigurada per l'art y per l'amor, y'm semblava trobarla cent vegadas més bella y més ideal.

Me creya transportat á un món misteriós y poétich, que sols havia vist en somnis y que llavors esdevenia real. La naturalesa, admirada, contribuïa ab totas sas galas á formar el quadro més hermós que jamay cap poeta hagi pogut imaginar.

La nit, clara y tranquila, semblava escoltar ab atenció las sevas propias armonias, que li havian sigut robadas pel gran mestre. El vent movia pausadament las fullas ab el mateix ritme ab que jo movia las teclas imitant las remors de la nit. El rossinyol havia deixat de cantar pera escoltar l'armoniosa veu de la Tresina. La lluna iluminava ab sos raigs de plata la esbelta figura de la meua esposa, y reflectintse en un mirall, permetia distingir confosament la severa cara del mestre, quin bust era sobre'l piano.

El tema de la voluptuositat va apareixe temptador y xardorós, fent encendre en mon cor un foch intens, semblant al qu'esclatava dintre'l pit de Siegmund al estrenye en sos brassos á la hermosa Sieglinda. La Tresina semblava participar del mateix neguit. Son

pit s'aixamplava fortament, sos ulls llensavan guspiras de voluptuosa passió. S'havia assimilat l'ardor amorós del personatge que interpretava. Tot callava: era'l silenci del moment suprém d'hont surt la vida universal. Tot respirava voluptuositat: l'ayre tebi feya moure'ls rossos cabells de la Tresina, que venian à pessigollarme la cara, excitantme més y més. La música s'animava gradualment. Va apareixe per primera vegada'l tema de la fugida, pianissim y seductor al principi, barrejat ab el de la voluptuositat, qu'anava creixent alhora en la partitura y en nostres sentits.

La Tresina se m'anava acostant; la *fugida* s'anava accentuant per moments, creixent sens treva. El tema del amor esclatà ab tota forsa, y sense poder acabar l'acte fugirem precipitadament la Tresina y jo vers las regions del plaher més gran.

A. PRIM.

LA MIXETA DE CASA

Mixeta, vina, corra... puja á la meva falda.

Oh! oh!... Aixís la marruixa, pobreta!... Oh, oh!...

Y ara ¿qué tens que't fregas d'aquesta manera?... Oh y ab quins ulls que'm miras!... El teu nas es fresch, y quina cara més neta portas!... Aixís, aixís, la mixeta...

Miram... ¿ho sents?... Apa, cuyta, que t'adobaré la cinta qu'Ella t'ha posat al coll.

Je, je! Y qué bé't va la cinteta blaval... Y que n'ets de bufona!

Quina ronquera! Qué n'estàs de cofoya!... ¿Oy?... ¿Eh, mixeta?

Els bigotis ben refilats... aixís, dona!...

Bo, ja saltas. Vaja, vaja, y cóm t'hi allargas al soll... y cóm t'agrada la escalfor aquesta! ¿oy?

¿Eh que també t'agrada la claror de la lluna?... Cóme me miras! Ja't sento cada nit ab els mixets per baix del jardí, mentres estich estudiant.

T'has tornat molt roda-socas desde que som al estiu!

Y aquells marrameus y marramaus que hi feu tots plens de claror de lluna, corrent

amunt y avall del jardí... Arméu tot un concert!... Sí, sí, ja pots fregarte!...

Tens molts galans. ¿Y cóme es el que tu estimas? ¿Es de color atigrat com tu ó negre? ¿Es negre? Ben fet. Fa més *home*, ¿oy?

Bo ¿ja t'has cansat d'estar al sol? ¿Altra vegada la ronquera?... A veure cap ahont anirás.

Vaja, ben fet! Ja pots baixar desseguida d'aquí á la taula! ¿Que no veus que m'embrutas els papers?

Bé, vaja, m'guaytas ab aquest ulls!... Quédathi, quédath... Ajeute aquí ¿sents?...

Bé, sí, sí, però no hi juguis ab la meva ploma. ¿Que no ho veus que no puch escriure? Refuma de mixeta!... Quina esbulladissa!

Estigas quieta.

Aixís.

¿Ja hi torném?... Ara al armarí!... Aquí sí que no t'hi vull! Si que la fariam bona! ¿Ja buscas niu? ¿Que't cridan els gatets?

Ab quins ulls de mare que'm miras!...

No, no, aquí no t'hi vull! Al jardí, refuma!

Y fent un brinco se'm planta al mitj de la sala; Ella la crida ab una veu suau; aprima y allarga la paraula... La mixeta hi va miolant.

Quins petons!... Més valdria que'ls guardés pera mi!

RAFAEL NOGUERAS Y OLLER.

FLORS DE MARÍA (1)

L'àliga capdal que planà'ls mars y las montanyas, ha caygut, per fi, aclofada; el rossinyol qu'en l'ombriu dels jardins regalats de la poesia serena cantava tendrament dol-sas esparsas ab el caparró esparvillat y'l bech reíllyre, s'es enmudit y alacaygut al niu; el venerable y exemplar sacerdot que gresolà tantas impuresas, ha arribat fins á la cimalla del Calvari altra volta. Però aixís com en la primera s'hi entretingué á amon-joyar flors y més flors tristas, aquesta darre-ra ja s'ha estirat demunt la creu qu'ell tant estima, y si no hi ha exhalat l'últim sospir, es que'ls jubeus no han pogut arribarhi á pas-sar-li la esponja ab fel y vinagre pels seus lla-bis delicats, sinó que'ls hi han endolcit ab coratjosos cordials aquells bons amichs que no l'abandonaren may, adhuch quan esclata-ren més esgarrifosas las tempestas per de-munt de sa venerable testa, tota grisa avuy dels mals rastres que hi deixaren.

Igual que'l Divi Mestre: mentres predicava pel món la bona nova d'una patria gran y santa, mentres obrava miracles ab sa prodi-giosa paraula, mentres curava malalts de cos y ánima; es á dir, mentres era al fort del tre-vall, trahit pels qu'havian de seguir sas doc-trinas sadolladas de caritat y amor, se man-tingué ferm, potent y avassallador; mes quan, acabada la tasca d'agermanar, entrava victoriós y ple de gloria á Jerusalém, sentint cimbrear á son entorn palmas y llores y veyent encatífarse la terra ab las vestas dels que'l glorificavan, allavors qu'haventse do-nat tot ell en el sopar memorable se'n anava al Hort de Getsemani á reposar confiat pera encomanarse á son Pare celestial, allavors vingué aquella postració terrible que li feu suar sanch y aygua, portantli un àngel el cálzer del dolor y veyentse per fi assetjat traydorament.

Tal s'ha esdevingut ab el gran deixeble de Sant Joan de la Creu. Fou perseguit y vili-pendiat, però ell triomfá de tota rancunia y miseria humanas, amarat d'amor y dol-sa caritat els rostres dels que l'escupian; mes des-

prés del triomf, quan esdevingué la calma, quan s'entregava á ell mateix, purificant tots els afronts, allavors el sobtá traydorament una postració terrible qu'ha posat en perill sa vida venerable y profitosa. Ha arribat fins al cayre de la tomba, mes al espargirli pel front aquellás floretas de Maria qu'en sa jo-venesa culli pels erols de sa estimada terra de Folgarolas, al sentir la olor suau del Ges-sami, del Nard, del Clavell y de tantas altrás flors com amonjoyá en la vistosa toya, s'es revifat y la flayre dol-sa d'aytals amigas se-vas li ha tornat la salut del cos, mentres els nobles conhorts y tendresas dels bons amichs li feyan refflorir la de l'ànima.

Tal miracle, donchs, han fet aquestas *Flors de Maria*. De bo es que las estimém y las guardém com el llibre més preuhat del gran poeta. ¿Voléu saberne quelcóm d'aquest llibre? Escolteume un moment.

Parlant ab ell alguns amichs que de debó l'estimém, li sentirem dir molts vegadas: *Oydá! Es ben estrany, ben de plányer que els cors tendres y angelicals, al arribar el mes de María, el mes florit de maig, no tingan un ramell de flors pera festejar á la Reyna dels àngels. Molta pena'm fa véurels, pobres in-fants, jollejar pels jardins forasters, tenintne prous dintre de la nostra estimada Catalunya, y ben dignes de la Divina Mare, puig Ella tot ho accepta per humil que sia. Vaig, donchs, á pomellar pels nins las flors qu'en ma llunyana juvenesa trobi pels marges de Folgarolas. Ja ho ha fet, y qu'hermosament!*

Aquí la teniu la toya, tendres infants y adolescents; aquí la teniu, mares carinyosas; y vosaltres també'ls qu'heu arribat á la ve-llesa; y nosaltres també, joves forts. Aquestas floretas os durán un raig d'alegria al cor y tota la serena á l'ànima. Quan mossén Cinto las culli en sos bons y anyoradissos temps, ja volaren de fulla en fulla per una pila de poblets de muntanya, y'ls llabis camperols las esgranaren en ramosos cántichs de tona-das ben escaygadas. Qué vegadas las he sentidas y cantadas en la humil iglesia de mon poble! Pel mes de maig y á redós de la dol-sa Verge, guiats pel senyor mestre, com las reíllyam escotorits!

Desd'aquella que diu:

Maria al cel guíá
pel camí de flors,

(1) Discurs llegit en l'Ateneu Barcelonés el dia 26 d'abril prop passat, ab motiu de donarshi á coneixe varis fragments de la darrera obra de mossén Jacinto Verdaguer.

anemhi, volemhi
cantant sos amors

fins á la darrera, de despedida, aquella tan
gemegadora y plena d'anyoransa:

Lo Maig es passat,
les flors ja's mustigan
d'ençà que se'ls pon
lo sol de Maria.

Aucells del Amor,
los cors ja suspiran;
Maria se'n va
¿per qué cantaríam?

Prou cantan los àngels
prou cantan y riuen
pujantsela al Cel
com sol al migdia.

Les portes del Cel
Jesús las obría.
—¿Corones portáu,
amor de ma vida?
¿Corones portáu,
ahont son cullides?

—Rosers catalans,
Amor de ma vida,
rosers catalans,
rosers de Maria.

—Corona teniu,
Amor de ma vida;
la teniu d'estels,
¿de flors la voldríau?

—La vull per mos fills,
Amor de ma vida,
per noyes y noys
que les han cullides. —

Y entrantsen al Cel
vos torna á somriure:
rosers catalans,
rosers de Maria.

Si al Cel vos ne tornáu,
vulláunoshi, Maria;
si al Cel vos ne tornáu
ab Deu síau.

Y fins algunes han volat á las grans pobla-
cions. Qui es que no ha sentit aquell tendri-
vol esguard:

Oh Maria,
mare mia,
salvadora del mortal,
amparaume
y guiaume
á la patria celestial.

Flors, voltaula, aucells, cantaula,
qu'es Maria'l sol de Maig,
eixa aurora qu'enamora
de sa cara n'es un raig.

Son més belles les estrelles
des que os poden coronar,
jo'n voldria, Mare mia,
per guarnirvos en l'altar.

Quins temps aquells en que feyam presen-
talla á la Verge d'aquestas primicias delica-
das, d'aquestas flors embaumadoras! Sem-
pre'n só servat el perfum, y no vaig parar
fins á trobar el jardiner que las cullia y cuy-
dava.

No solament eram els noys els qu'honra-
vam ab tals joyells á la Sobirana Regina: al
bell devora nostre, tocant son divinal man-
tell blau y estrellat, hi refilavan las noyas es-
granant cántichs tan hermosos com el de
La filla de Maria.

Qui podrá oblidarlas aquellas diadas! Y
qui no estimará al que'ns cullia y portava'ls
presents pera honrar á la Divina Verge!

Bé se m'han allunyat aquells temps ditxo-
sos, però'l recort será perdurable, y l'evoca-
ré sempre, y ab mi tots vosaltres que m'es-
coltéu, que desde'l moment qu'heu vingut á
n'aquest acte, es que sou devots del jardiner
que tals plahers ens porta.

Si tinguéis temps, que os ne diria de cosas
de mossén Cinto! Os ne diria, perquè'n sé
tota una pila, puig n'he aplegadas moltes á
son costat, y per més qu'algú me'n fassa
retrets, n'hi aplegaré mentres visca'l meu
estimat mestre. Fins en sa malaltia m'ha en-
senyat, y son exemple l'haig de seguir sem-
pre, y si per ma juvenesa haig de sobreviu-
rel, son recort y sas obras me'l farán esti-
mar eternament. Si á n'ell no li podem tenir
afecte, si ell no n'es digne d'ésser idolatrat,
¿quin altre poeta ho será? Responguim qui
vulga probar lo contrari.

Qui no l'estimarà á mossén Cinto! Qual-
sevol cor noble que l'haja tractat no pot
deixar de sentirse atret per aquella santa
humilitat y per aquella dolcesa admirable.

Un bon company del gran poeta, el reve-
rent Estebanell, qu'es dels que de debó l'es-
timan, es qui os esbadellará'l ramell de Flors
de Maria, fentvos en present afectuós. A n'ell
l'ha entregada aquesta toya pera que la re-
partis. Y si á mi m'ha volgut escullir per'aju-
darli á lligar, també m'ha encomanat pera
que li donga las mercés per tot lo qu'ha fet
pel llibre.

Ab molt de plaher ho faig y preneulas

aquestas mercés, vos, enginyós artista de la paraula; y prénguinlas també tots aquells que s'han interessat per la salut d'ell, qui voldria dárvoslas personalment. Grans mercés, donchs, y visquéu molts anys!

Si'l perfúm renovellat d'aquestas floretas li ha fet obrir els ulls que tenia closos per un son casi mortal, l'escalf de nostre pur afecte li puga reforsar las alas á fi de que ben aviat torni á exténdrelas, arrencant la volada potent, planant de nou els mars y las montanyas, cercant nous vestigis de las glorias capdals de la patria nostra, els efluvis mistichs y corprenedor de la Fe y las dolces tendrivas d'un puríssim Amor.

ÍNTIMA

Ab el mateix goig ab que veig cada any acostarse las festas de Nadal, he anat esperant, frisós, l'arribada d'aquest dia pera mi felis y dols con mel de romani.

Debadas he esperat enguany la claror de l'aua, ja per l'abril més matinera. El sol s'havia amagat darrera una espessa boyrada, y'l vent de pluja m'ha enviat sas fredas ratxadas al obrir la finestra. Era tart y encara fosh. Era un dia trist.

Mes ¿qué hi fa que la naturalesa no vulga barrejarshi ab la nostra alegria, si la portém, aquesta, dins del cor? El món se'l fa un mateix á casa seva; visquéu, fills meus, felissos dins d'aquestas parets, y deixém que'l cel plori á raig fet las tristors dels altres.

Tot d'una, á dreta y esquerra'ls nostres fillets s'han despertat ab crits d'aloa matinera. Adormits ab las conversas de la vetlla s'han deixondat més d'hora, y al vestirlos sa mare, quina xerradissa més frescall! quin bojejar, sense deixar-se posar bé faldilletas ó mitjons! Com queyan dins del meu cor las notas argentinas, com gotas de felicitat que l'esponjavan fins a ferlo esclatar!

Y després, la serventa, plena de las flors

que li havia encarregat la vetlla, que li amagavan gayre bé'l cos y la cara, ha portat dins d'aquest modest niu d'artista altra ratxada d'ayre fresch y perfumat ab las rosas d'abril.

Oh! qui m'ho hagués jurat, al portar mon amor devant del altar, que sa essencia exquisida s'havia de perpetuar ab tal constancia, al través dels anys y de las penas, dels goigs y dels afanys!

Sant Jordi gloriós,
vos que feu miracles,

qui m'hagués dit que tanta potensa teniu al cel, que feu eternas las glorias dels qui á vos s'acullen! Qui m'hagués dit que'l fessi ab mi tan gran el miracle!

Dia de Sant Jordi, festa major pel cor dels catalans, consagració de la primavera que fa sa entrada al casal de las antigas llibertats de Catalunya, enguany te veig trist y plujós y m'entelas els vidres de ma casa, gelós tal volta de veure lo felissos que hi som, mentres el companatge s'extén demunt de las blancas estoballas teixidas y exornadas ab l'escut aymat de la patria.

¿Qué hi fa'l plor de la Naturalesa, si'l bon Deu me permet avuy celebrar el cap d'any d'una perdurable felicitat en aquesta vida? Gosém, amors meus, casta esposa y tendres fillets, gosém la festa de Sant Jordi y trinquém pel jorn inoblidable de nostre casament! Que no manqui á la taula'l recapte que cada hu més s'estimi! L'avirám, las rostas ab mel, el mató recuyt, las fruytas asahonadas com nostre amor d'esposos, las llepolerias tan desitjadas per nostres petits tirans, els vins de tot tast, la garnatxa y'l vi negre, el ranci del recó, per'alegrarnos en sa bullidora fressa. Bevém tots, y que vingan ab nosaltres tots els sérs estimats. Vingan els germans al voltant de la taula, y tots plegats consagrém aquesta festa de la llar, santificada per las virtuts maternals y per l'amor que tots ens portém.

Enllá las ánimas petites que no compren gan nostre goig tan vell, y renovat cada any ab nova forsa! Enllá'ls que no creuhen ni en l'amor, ni en la familia! Deu els hi ha negat tota la felicitat que'ns dona á nosaltres, sens dubte, perque en Ell tenim fe y confiansa. Y quan á l'hora baixa'ns aném quedant sols,

els de casa, estrenyem llavors el cercle del nostre amor y aprofitem els minuts d'aquest dia, ja que fins al any que vé no podrém tornar à celebrarlo, si som vius.

Si som vius! ¿Y si no ho som tots? Llavors els que quedin resaran pels que faltin á fi de qu'en el Cel pugan ser felissos si han fet en aquesta terra'ls possibles, y no tindrán d'entristir-se ab son recort. Tot será felicitat á dalt y á baix.

Quin perfum de rosas! Ma casa fa olor de primavera y'm sembla molt més bella que quan hi arribo'ls altres dias, content y cansat de la feyna. Y es que la bellesa es dins de mi. Jo me la sento sa flama qu'ho ilumina tot ab resplandors brillants. Eixa flama al reflectir-se en nostres ulls, ens fa somniar dolsament en lo passat.

Gosém, donchs, aquesta diada. Tu, la meva esposa estimada, dona á la nostra poncelleta la sanch generosa de ta maternitat, mentres jo t'abrosso y'ls altres fillets, enrotllantnos en estreta garlanda de caps rossos, forman un concert de tons daurats y de notes angelicals, de xerradissa d'aucells al anar á joch.

El jorn ha mort ab la mateixa tristor al defora, y ab la mateixa pau dins de la llar. Anáu també á joch, mos aymats fillets, y al encomanarvos á Deu y darli gracias per la felicitat d'aquest dia, resém tots pera que torni la salut y'l benestar al poeta de Catalunya, al autor de *L'Atlántida*, al amich de tants anys, qu'avuy ne fa onze que santificá devant del gloriós Sant Joseph els juraments d'amor dels vostres pares, ja que á n'ell li devém una part d'aquesta inmensa felicitat.

BONAVENTURA BASSEGODA.

Dia de Sant Jordi de 1902.

NOTAS BIBLIOGRÁFICAS

FLORS DE MARIA, per mossén Jacinto Verdaguier.—Barcelona.—Estampa de la Casa P. de Caritat.—1902.

Mossén Jacinto Verdaguier, l'inspiradíssim autor dels *Cants Mistichs*, de *Flors del Calvari* y de *Sant Francesch* ha volgut demostrarnos que polsa totes las cordas de la gran lira del misticisme, desde las més vibrantas y enérgicas á las més dolsas y suaus. Las *Flors de Maria* constituheixen un delitós aplech de curtas poesias que tenen l'encis, els colors y'ls perfums de las flors, y alhora reflexan graciosament la joya cándida de la infantesa, la puresa de l'ànima. Mossén Jacinto Verdaguier comensa'l llibre ab un petit prólech titulat *Flora Mariana*, qu'es de lo més sentit que coneixem en prosa catalana, perque nostre autor, quan vol, exerceix sobre la prosa'l mateix domini qu'exerceix sobre'l vers. *Flora Mariana* es un estudi de botànica poética, si se'ns permet usar junts aytals mots; l'autor hi aplega las flors en las quinas la poesia popular hi ha trobat simbols representatius de la Verge. Y que'n son d'hermosos els noms d'aquestas flors! L'una s'anomena *Camisola de la Mare de Deu*; aquesta, *Bressol de Maria*; aquella, *Coixi de la Mare de Deu*; l'altra, *Llitet de la Mare de Deu*! Mossén Jacinto'ns fa sentir l'encens d'aquestas flors modestas y poéticas dintre de las formas de sos versos cisellats, perfectes, y á la vegada espontanis y senzills. Las *Flors de Maria* comprenen tres seccions: *Flors*, *Cántichs* é *Idilis*. Creyem que será més grata al llegidor la reproducció d'una de las poesias del llibre que tots els elogis que d'aquest poguem ferne. Heus aquí la que porta per titul *Lo Taronger*:

Tendre, gentil, fresquívol,
orgull dels promontoris de marina,
mirau lo taronger com gallardeja;
de la Verge Maria hermosa imatge
ja de lluny vos envía un raig d'aromes.
Ses fulles sempre verdes
son de la fé primaveral lo símbol.
Ses flors de gebre cándida
son les joyes més belles de la núvia,
quan camina al altar dels desposoris,
son l'emblema feliç de la esperança;
y ho son de l'alta caritat encesa
ses daurades taronges.
Dintre sa copa ombrívola s'acullen
talment com á germanes
Tardor y Primavera,
que ensemps riuen y jugan
l'una ab ses flors, l'altre ab sos fruyts sucosos.
Santíssima Maria,
Vos sou lo Taronger de la Judea,
sempre gentil y vert y jovenívol.
Vostres virtuts com fulles sempre verdes
de petita y de gran vos coronaren.

V sola entre les dones
mostrau, ab la poncella de la verge,
lo Fruyt diví corona de la Mare.

Hortensi Güell. — FLORESCENCIA. — Barcelona. — Oliva, impressor. — Vilanova y Geltrú. — 1902.

Don Joseph Güell y Mercader ha publicat ab el títol de *Florescencia* una colecció de treballs en prosa catalana y castellana deguts á son malaguanyat fill Hortensi. Dits treballs revelan fins ahont hauria pogut arribar el jove Hortensi, mort avans d'hora per dissort de las lletres. En una edat en que la major part dels homes ab prou feynas poden considerarse intel·lectualment com á tals, ja la personalitat literaria de l'Hortensi Güell apareix ab cert relleu en el camp de las lletres catalanas. L'esperit d'en Güell, sadollat d'amor per tot lo modern, per las novas orientacions artisticas, però un xich influhit pel decadentisme—y no dihem aixó com á censura, ja que'l decadentisme es una forma tan artistica com qualsevulga altra—ha creat quadrets inspirats sempre en la naturalesa qu'ell, á través de son temperament, ha vist plena de colors débils y esmortuïts y de poéticas tristesas. En alguns dels quadrets creyem notarhi la influencia d'en Santiago Rusiñol, però notem tot seguit l'esfors de la propia personalitat d'en Güell pera obrirse cami, esfors coronat d'èxit ben sovint. Els treballs del llibre apareixen acoblats respectivament ab els següents títols: *Miscelania literaria, Notas críticas d'art, Fragmentos y notas, Fragmentos dramáticos, Notas tristes, Artículos varios*. Don Joseph Güell y Mercader ha escrit un sentit *Prefaci* pera'l llibre del seu fill, quin final es el següent:

«Tindrà rahó'l poeta de l'antiquitat clásica al dir que las ánimas tristes son las predilectas del cel y, per serho, passen depressa per la terra? Será cert que la idea del dolor—purament imaginatiu, sens objecte y sens consol—es una passió nobilíssima, inspiradora de las mellors creacions de la Filosofía y del Art?

»Tant-de-bo qu'aixis fosl La realitat d'aytal fantasia podria portarme á creure que la mort no es més que'l racional, dolcíssim aconhortament á la fatalitat de la vida y un tranquil repós pera l'ànima afadigada. Tant-de-bo! perque al escriure aquestas ratllas, que no's marcan en la blancor del paper sens ans haver fet solch inesborrable en lo meu cor, podria' acariciar la il·lusió de que per lo sufriment s'engrandí y's perfeccioná l'ànima del meu fill, y, pensant que las penas morals enlayran als que'n son victimas, me consolaria dihent com els estoichs romans: «Oh, dolor! no ets pas un mal á la terra!»

Houston Stewart Chamberlain. — EL DRAMA WAGNERIÀ. — Traducció de Joaquim Pena. — Barcelona. — Associació Wagneriana. — 1902.

Escassos son els llibres escrits á Espanya pera l'estudi del teatre de Wagner, ja que sols poden pendres en serio las obras *Ricardo Wagner* d'en Joaquim Marsillach, y *El Anillo del Nibelungo* d'en Chavarri, inspiradas aquella pel *Drame musical* de l'Edouard Schuré, y l'última per totas las obras—que no son pocas—publicadas al extranger pera'l millor coneixement de tan important materia. Encara que no més fos per aquest concepte, hem d'alabar, pel buyt que vé á omplir, la traducció verificada per nostre amic y company de redacció en Joaquim Pena, del llibre *El Drama Wagnerià*, original del eminent critic anglés Houston Stewart Chamberlain. Dit llibre pot considerarse com una de las obras més interessants de la bibliografia wagneriana. En Chamberlain, dotat d'un gran poder de comprensió, no es dels que's deturan devant de las formas qu'envoltan el drama de Wagner y no podentlas atravesar s'entretenen trossejantlas, analisantlas y discutintlas per arribar á la fi á un resultat negatiu pera'l Art, que sols viu d'emoció y de poesia: en Chamberlain, al contrari, estudia directament la essencia dels dramas wagnerians y lo que representan en la historia del art; aixis la seva obra ve á ésser, juntament ab *L'œuvre poétique de Richard Wagner* de l'Alfred Ernst, y *Richard Wagner poète et penseur* de l'Henri Lichtenberger, un dels llibres qu'ab més profit pot consultar tot aquell que vulgui coneixe á fons l'obra d'en Wagner, sense perdres pels viaranyes que sols conduheixen per una banda al entusiasme irreflexiu, per l'altra al encarcament y á la pedanteria. Es sabut que ademés dels anti-wagnerians per sistema ó per ignorancia, fan mal á las obras de Wagner dugas menas d'adeptes: els *snobs* y'ls *poseurs* que fingeixen admiració frenética al sentir parlar dels dramas del mestre de Bayreuth y s'adormen al véurels representar sobre la escena; y'ls sabis y feixuchs erudits que voldrien convertir l'Art gloriós del Pervindre en una cosa sense nom, indigesta, odiosa y alhora pueril, que ni es art, ni ciencia ni cosa semblant, sinó una manera d'amagar la falta de sentit artistic y de bon gust: parlém d'aquells que's preocupan de las formas y no de l'ànima, d'aquells que's preocupan tan sols d'esbrinar, per exemple, quantas voltas apareix en *Siegfried* el tema de la *espasa*, y subordinan la poesia y la bellesa al descobriment, per medi del microscopi, de temas y fragments de temas que no influheixen gens ni mica en la grandiositat del conjunt, ni en la comprensió del drama. Als uns y als altres convé, donchs,

l'obra d'en Chamberlain, puig pera'ls uns y pera'ls altres té paraules de censura; per'xó en Joaquim Pena, que pensa d'una manera oposada a la d'aytals falsos adeptes, l'ha traduïda al català, y á la vegada per creure, com el crítich anglès, que l'estudi del Art de Wagner ha de consistir en la exposició armònica y equilibrada de tots els aspectes ab que son autor va revestir-lo, y que si alguna preferència s'ha de donar es al Drama en si mateix, ànima de l'acció.

No tenint espay pera fer un estudi complet de *El Drama Wagnerià*, reproduhirém el final del prólech enviat per l'autor expressament pera la traducció catalana, prólech que resumeix admirablement sos propòsits:

«No he volgut fer una exposició de doctrina; no he volgut donar un sistema dogmàtic; al contrari, he tractat senzillament de deslliurar l'esperit de prejudicis y fórmulas, he tractat d'ensenyar-li á judicar ab llibertat las obras dramáticas d'un dels més grans poetes de la humanitat.»

No obstant, sens entrar en detalls, recomaném especialment al lector el capítul II del llibre, profundíssim estudi estètic que pot compararse ab la esmentada obra d'en Lichtenberger, estudi demostratiu de que'l drama wagnerià ha de viure d'assumptos d'ordre purament humà, no convencionals; el capítul IV, anàlisis íntim dels quatre dramas posteriors al any 1848, ó sian *Tristan y Isolda*, *Els Mestres Cantors*, *L'Anell del Nibelung* y *Parsifal*, com també'l capítul titulat *Art y Filosofia*, en el quin en Chamberlain demostra que las relacions existents entre l'un y l'altra, no son tan estretas ni tan íntimas com alguns volen suposar. La opinió de Wagner confirma lo dit per l'autor: «L'art deixa, en el fons, d'ésser art sempre que volém considerarlo al través de la reflexió.»

En quant á la traducció, res podem dirne, ja que'l fet de deures á un amic nostre tan benivolgut com ho es en Joaquim Pena, ens impideix tot judici.

Hem rebut, ademés, la traducció catalana del notabilíssim discurs llegit pel doctor don Antoni Rubió y Lluch en la sessió d'obertura del curs acadèmic de 1901-1902, feta per en J. Algarra y Postius. Haventnos ja ocupat ab extensió d'aquest treball á son degut temps, sols ens cal avuy felicitar al traductor y al periòdic *Universitat Catalana* que l'ha editat, com també als senyors professors qu'han contribuït á la edició.

També hem rebut el número 3 de la *Revista de Bibliografia Catalana*, y'ls següents Manuals publicats per la casa editorial de don Manuel Soler: *Química general*, per J. R. de Luanco; *Mineralogia*, per S. Calderón; *Ciència política*, per A. Posada; *Economia política*, per Piernas Hurtado; *Armas de guerra*, per J. Génova; *Hongos comestibles y venenosos*, per Lázaro Ibiza; *La ignorancia del Derecho*, per J. Costa; *El Sufragio*, per A. Posada; *Geología*, per J. Macpherson; *Pólvoras y Explosivos*, per C. Banús; *Armas de Caza*, per J. Génova; *La Guinea Española*, per Beltrán Rózpide; *Meteorología*, per A. Arcimis; *Análisis Químico*, per J. Casares; *Abonos Industriales*, per A. Maylin, y *Unidades*, per C. Banús.

L'ÚLTIMA NOTA

L'estiu está agonitzant,
la tardor ja vé y l'empayta.
Avuy, aquest dematí,
quan la terra s'omplenava
de la llum verge del sol
esgrogueïda y malalta,
s'han donat l'últim petó
dugas poncellas tardanas
al bell temps que frech á frech
una oreneta passava.

La oreneta s'ha esglayat
y ha fugit adalerada
al senti aquell bes de mort,
aquella nota malalta
d'aquella cansó d'estiu
que tan trista va acabantse

Flors, perfums, cansons d'amor,
bronzits, cantar de cigalas,
fullas vessadas pels prats
y per dalt de las montanyas,
tot ha mort aquest matí!...
Quína amiga l'anyoransa!

La tardor tot rondinant
las absoltas ara'ls canta:
es un cant que fa estremir,
es una cansó qu'esglaya.
Canta, canta, mal company,
y vé esclafint riallas.
Quí sab si la teva fi
encar será més amarga!...
Ves que no't toqui la neu,
que't pot matá una glassada!

JAUME TERRÍ

TEATRES

ELS JOCHS FLORALS DE CANPROSA.

La política entra perfectament dintre's dominis del art dramàtic, puig qu'ella proporciona elements còmichs y tràgichs que, ben aprofitats, resultan d'efecte segur. Fer teatre polític no es, donchs, cap pecat artístic. Però es un niu de rahons. Perque la política té això: ho enfosqueix tot, ho embruta tot, y las passions excitadas impedeixen tot judici seré per part del públich y de la crítica.

Cada vegada que una qüestió política's porta a la escena passa lo mateix: en el teatre xiulets aixordadors y aplausos frenètics, en la premsa reventadas crudels y apologias incondicionals. Els negres y ls blanchs, com sempre's tiran els trastos pel cap. En quant al art, ningú se'n preocupa.

Així, *Els jochs florals de Canprosa*, comedia satírica d'en Santiago Rusiñol, no podia desmentir la regla. El dia del estrenu hi hagué xiulets a dojo y—per què no dirho?—aplausos sostinguts. Y no podia pas ésser d'altra manera haventhi a Romea catalanistas que's donaren per ofesos y *castellanistas* que volian passar per ofensors. Després els judicis s'han format ab una unanimitat de criteri en cada un dels camps que, pera l'art veritable, es tristíssima.

«En Rusiñol ha posat en solfa'l Catalanisme: ergo la seva obra es un *espèrpeno*» diuen uns. «Ergo es una maravella» diuen altres. Y ab això ja està tot dit.

Nosaltres, que quan som al teatre no som catalanistas ni res més que senzills aficionats al art, creyém que de l'última obra d'en Rusiñol hi ha quelcòm més que dir.

Primerament, creyém qu'en Rusiñol no ha posat en solfa'l Catalanisme, ni's Jochs Florals, ni res; en tot cas s'ha posat en solfa, una vegada més, a si mateix y al art que pretén cultivar.

En quant a lo primer, es ben clar: ni Catalanisme vol dir Jochs Florals, ni perque en Rusiñol hagi presentat dos ó tres ximplés que diuen y fan constantment ximpleries, pot deduhir ningú que's catalanistas siguin uns ximplés. Y en segon lloch, que's fassin en algún punt jochs florals com els de Canprosa, res té que veure ab els verdaders Jochs Florals.

Per nostra part, hem de confessar que fins aquests no están avuy a la deguda altura. En quant a la fal·lera que tot d'una s'ha apoderat dels pobles, vilas y viletas pera celebrar-ne's produheix el mateix horror que una epidemia. Per ells la plaga dels versayres buyts y presumptuosos s'extén ràpidament infestant las lletras catalanas, y dia vindrá, si això continua, en que de cada tres catalans dos serán *trovadors*. Si, se'n ha fet massa.

Estém, donchs, conformes ab en Rusiñol: els jochs florals de Canprosa son ridículs. Desde'l president del consistori fins al sereno endiumenjat, desde'l poeta somnia-truytas fins a la damisela sentimental, desde l'aixelabrat que sense motiu crida ab tossuderia «*Segadors!*» fins al aprenent de capellá ab sas misticas voluptuositats, tots son ridículs y llástimosos. Estém, donchs, conformes en lo essencial. Però en quant a *Els jochs florals de Canprosa*, comedia satírica en un acte, segurament no serém de la mateixa conformitat.

En Rusiñol se creurá—malas ánimas li haurán ajudat a fer creure—qu'ha escrit una obra immortal, y nosaltres creyém qu'ha fet un disbarat escènich monumental.

En Rusiñol s'haurá dit, com se va dir un dia un sabi: «El moviment se prova caminant», y puig jo vull demostrar que's jochs florals de poble son ridículs, portém integrament a la escena's jochs florals d'un poble y'l ridícul surtirá sol». Y efectivament, ha surtit un'obra ridícula. L'artista s'ha convertit en fotògraf refinat, això si, que retoca y carrega certs trets, però fotògraf vulgar a fi de comptes, y com que'l quadro retratat no era artístich, la fotografia resulta barroera, y com que a nosaltres, y ab nosaltres tot esperit culte, ens posan níviosos y'ns aburreixen y'ns fastiguejan aquests jochs florals de debó que fan en certs pobles, es clar que'ns hem de posar més níviosos y'ns hem d'aburrir y fastiguejar encara més en els que'ns serveix en Rusiñol, que no son més ni menys que un barroer retrato d'aquells. Y com que nosaltres esperavam sátira fina, situacions còmicas, una acció dramática, frase caústica y dibuixos sugestius, y en Rusiñol ens ha servit ironia mansa, xistes de café y tipos adonats sense cap acció dramática, està clar que'ns haviam d'aburrir soberanament.

L'Emili Vilanova y algún altre catalá, en Ramón de la Cruz y algún altre autor modern a Castella, han fet *sainetes* deliciosissims satirisant usos, costums y tipos més ó menys populars, però en ells la gracia cómica no estava renyida ab el bon bust y l'ingeni, y la fantasia dels autors sab combinar aquells elements observats del natural en una acció senzilla, sí, però sempre interessant y original, y'l quadro, arrodonit ab un llenguatge ple d'acudits graciosos, era d'efecte còmich segur.

¿Qué hi há de tot això en *Els jochs florals de Canprosa*? Res absolutament. Per tota acció un periodista *raté*. Per boca d'aquest sembla parlar en Rusiñol, qui'ns ve a definir y *descubrir* la poesia, com en un'altra obra'ns volia definir y *descubrir* la llibertat, y en una altra'ns volia definir y *descubrir* la bellesa. Definicions incongruents y xavacanas, fillas de una fantasia malaltissa! Y casi bé res més: puig no pot dirse acció dramática el que

aquest periodista pagui de sota má'l vestit encarregat per la damisela desayrada que tenia d'ésser reyna de la festa y's troba desbancada per una forastera que casi bé no obra la boca; ni pot dirsen acció dramática de tota la llarga escena dels jochs florals, de una monotonia y falta d'ingeni exemplars.

Peró lo més dolent de l'obra es el llenquatje y'ls versos intercalats. Pagariam tres pessetas pera que l'obra fos publicada y poguessim reproduhir—de memoria no'ns en recordém—tot aquell devassall de xistes baratos y vulgars que fa qualsevol salta-taullells aprenent de *curridu*: «el peix y la peixa», «*super-home*, *super-dona*»... per exemple. Y en quant als versos ¡creu per ventura en Rusiñol que pera posar en solfa'ls que's fan en aquells ignominiosos jochs florals, n'hi há prou ab ferne ell mateix uns de tan dolents y tan poca solta com aquells? Ell ho podrà creure, com nosaltres podém creure qu'ell está á la mateixa altura que'ls infelissos poetas á qui pretén aclaparar.

Si, amich Rusiñol: *Els jochs florals de Canprosa* tenen un defecte capdal, y es que qualsevol poeta de *Canprosa*'ls hauria escrit per lo menys tan bé com vosté. y tots junts els haurian representat bon xich millor que á Romea, ahont, si exceptuem en Borrás en son desayrat paper y la Monner, deliciosissima en el seu, els demés no sabian pas lo que's feyan el dia del estreno. Just es confessar que'l paper de la Monner es l'únich de l'obra qu'en alguns passatjes ens sembla digne d'un autor dramàtic.

TEMPTACIÓ

La calma y'l silenci regnavan en aquella cambra sumptuosa, dolsament il·luminada per una bomba de blau cristall esmerilat, que acariciava el bust d'una dona jove, seriosa y pensativa, colorint feblement, ab sa mitja claror blavenca, la cascata de puntes que la embolcallava. Ab ellas y ab son peninat de Verge, semblava anyoradissa fada cuberta d'escuma qu'hagués eixit á rebre'ls raigs indecisos de la lluna.

Regirava entre sas mans blanquíssimas una lletra que no gosava á llegir, com si un secret poder la mantingués perplexa, clavada

la vista en la frágil cuberta. Temia desclóu-rel aquell sobre, com si son pudor de dona honrada li fes endevinar el contingut. Mes el desitj se sobreposá per fi á la temensa: desclogué la carta, llegí en pochs moments totas aquellas planas de lletra atapahida, y somrigué ab complacencia, emocionada.

Son orgull de dona hermosa, esperonat per l'afany de venjansa, la dominava. Sols li calia contestar una paraula pera venjar-se de son espós, que no era com avans, que no la omplia d'aquellas delicadas atencions y caricias qu'ella anyorava.

Ja de temps se consumia ab la indiferencia d'ell, endevinant que un'altra dona las hi robava aquellas caricias tan sevas. Y combatia valentment la fredor de qu'era victima ab novas finesas, ab refinaments de dona coqueta. Cóm se desesperava quan son espós, al mirarla, mostrava sols una curiositat pas-satjera, un desitj momentani! No lograva més qu'ésser acariciada en rauxas de sensualitat, mes sense l'entussiasme de la passió verdadera. Tot seguit venia la indiferencia, el cansanci. Cóm patia llavors, cóm torturava son cervell pera trobar en ella mateixa la causa d'aquella indiferencia que li feya ves-sar tantas llágrimas!

S'havia proposat saber quina dona li robava lo qu'era seu, lo que li pertanyia, l'amor d'avans, las horas passadas en aquella perfumada cambra, els deliquis amorosos en que las ánimas, com els cossos, s'ajuntan ubriagadas per un goig infinit...

Y per fi havia lograt saberho. Y al recort de lo que havia suferit, cóm se li rebelaren sa dignitat y son amor propi al tenir coneixement de que sa rival era una de tantas... carn de mercat... Havia vist son retrato, l'havia tingut molts dias. Contemplantlo, sa vista brillava de goig á cada nou defecte que descubria en aquella dona; y cada dia n'hi trobava de nous. Comparava á voltas; se posava devant del mirall y's trobava molt hermosa; las linias del seu cos eran puras, perfectas. Llavors renaixia en son cor la confiansa d'atraures al espós, de renovar las passadas venturas, y li entrava fonda compassió per aquella dona. Pensava que tal volta ella també l'estimava al seu marit;

qu'era desgraciada; que venia sa carn pera mantenir la carn mateixa, per tants fruhida; que son cos no li-pertanyia, puig era de qui millor el pagava. No, ella no era dolenta; son temperament impresionable la induhia á fer cosas que no hauria volgut fer may, y després, al recobrar la serenitat, se'n penedia.

Al convèncers de que tots sos esforços pera recobrar l'amor d'ell eran inútils, sa desesperació fou inmensa. Agafá aquell retrato y ab una agulla punxá'ls ulls de sa rival, furiosa, frenética. No'n tingué prou, y, folla de gelosia, clavá las unglas y las dents en la cartulina, y la esmicolá y cremá'ls petits bos-sins, y ab goig contemplá com se convertian en negrosa cendra. Hauria volgut tenir un poder sobrenatural per'abrusarlos ab sa propia mirada.

Sa nirviositat, arribada al paroxisme, se feu llavors continua. Va creixe com may sa set de venjansa, son rabiós desitj de castigar l'ultraje qu'ell li feya com á dona y com á esposa.

Y la ocasió vingué. El mateix home que, ab un fi premeditat, li havia proporcionat el retrato y l'havia ajudada á descobrir la trahició, aquell home amich de son espós, després de moltes insinuacions, cobart pera exposarli ell mateix, acabava d'enviarli aquella carta que inclohia la infamant proposició d'una venjansa deshonorosa.

Per'xó ella somreya... y lluytava. Son dever, el carinyo que tenia al seu espós, la feyan dubtar... No s'entregaria per amor, sinó per gelos, pera castigar al seu espós... Y seguia dubtant.

S'aixecá d'una revolada, aná ab pas insegur fins á un'altra cambra, agafá la ploma y escrigué dugas paraulas, ficant tot seguit el paper dins d'un sobre, que clogué... Tremolava, y en sos ulls hi brillava un foch estrany. Suhosa y esgroguehida, mirá al entorn pensantse qu'algú la espiava, y son esguart topá ab el retrato d'un vell de cara venerable, de trets enérgichs y mirada ferrenya. Era son volgut pare, mort de feya poch temps. Desvariejant, s'imaginá qu'el vell la contemplava ab els ulls irritats, ab las cellas contretas, com demanantli explicacions d'una

acció tan indigna. Y aná reculant, mirantse sempre'l retrato de fit á fit. Y de sobte fugí, estemordida y folla d'espant: mes torná á poch á la mateixa cambra, batentli'l cor, ofegantse; esqueixá ab má tremolosa'l paper afrontós, y caygué en la molsuda catifa sanglotant, beventse ab delicia las ruhentas llágrimas que brollavan abundosas escaldantli la pell envellutada de sa cara dolorosamente contreta...

A. FONT Y LAPORTE.

NOVAS

La hermosa festa dels Jochs Florals, may suspena desde sa restauració, ho ha sigut aquest any. No explicarém las causas d'aytal suspensió, donchs ben enterats ne suposém á nostres lectors per la prempsa diaria.

Nosaltres catalanistas no hem de dar, en ocasió semblant, motiu á desordres; y al plányens de lo correget, no podém menys de recordar els memorables Jochs Florals de 1888, que coincidiren ab altra gran festa del progrés, la Exposició universal de Barcelona, en els que fou reyna de la festa la mateixa dama qu'avuy com allavors ocupa'l trono d'Espanya, y en els qu'en Sagasta, president com ara del Consell de ministres, declará oberta la festa valentse de nostra llengua catalana. Festa de pau eran y han d'ésser els nostres Jochs, puig d'ells n'ix á dolls la cultura que li cal al poble. Per'xó creyém en sa vitalitat, y estém certs que no pot morir una institució á quin calor han nascut obras inmortals com *L'Atlántida*, el millor poema que may s'hagi produhit á Catalunya y á tota Espanya. Vegis, donchs, si hem de sentir qu'enguany, en plena pau, no hagim pogut fruhir una festa semblant.

Com estava anunciat, el dia primer de maig surti *La Renaixensa* complertament reformada, responent á las modernas necessitats qu'han fet que'l Catalanisme tingui en la prempsa diaria órguens verament populars y en relació ab la gran importancia d'aquest moviment social.

La Renaixensa s'ha posat á la deguda altura conquerint un dels primers llocs entre els grans diaris de nostra terra. La col·laboració ab que compta es brillantissima, y las dugas edicions que publica se las disputa'l públich ab creixent afany, puig cada dia augmenta'l número d'adeptes.

Enviém nostra coral salutació al ardit campió de tants anys, mestre de tots; y qu'ho sia per molts anys.

Del Ateneu Democràtic Regionalista de Sant Martí de Provensals hem rebut una expressiva circular en la que aquella entitat, composta d'obrers, diu ben clar que creu que la sort y la prosperitat de la classe obrera catalana està ben estretament lligada a la sort y a la prosperitat de Catalunya, per lo qual vé a ocupar un lloch entre'ls més entusiastes catalanistas.

Coralment aghrim la salutació que dit Ateneu Democràtic Regionalista'ns endressa, y li desitjém molts anys de vida pera bé de Catalunya.

La Junta Permanent de la *Unió Catalana* dirigí en la diada dels Jochs Florals una comunicació a mossén Jacinto Verdager felicitantlo per complirse vinticinch anys de l'aparició del gran poema *L'Atlántida*.

El «Centre Catalanista» d'Arenys de Mar ha organitzat uns Jochs Florals pera'l dia 10 del prop-vinent juliol, haventnos enviat el cartell, segons el qual s'adjudican quinze premis, devontse remetre'ls treballs al secretari del «Centre Catalanista» d'Arenys de Mar, don Joseph Valeta de Arquer, Riera, 50, per tot el dia 28 del proxím juny.

El jurat calificador està compost pels senyors Joseph M.ª Arnau, president d'honor; Antoni de P. Capmany, president; Emili Vilanova, Salvador Vilaregut, Jaume Gras y Janer, Francisco Flos y Calcat, Francisco X. Tobella, Emili Tarré, vocals; y Antón Busquets y Punset, secretari.

El dia 30 d'abril se celebrá la inauguració del nou local del Colegi de Sant Jordi, instalat al carrer de Santa Agna, 27, ab actes religiosos als que hi assistiren, a més de varias de las familias dels alumnes, representants de diferents entitats catalanistas. Un cop benehit el local, cantaren els noys algunas cançons catalanas que foren escoltades ab fruició per la concurrència.

El nou local ofereix excelents condicions pera'ls alumnes, y'l material d'ensenyansa que s'hi troba acoblat pel director del colegi senyor Flos y Calcat es bona mostra de son zel y esforços pera introduhir útils y positius avenços en la ensenyansa catalana.

Nostre anterior número havia ja entrat en màquina'l dia 30 del passat abril quan, reunit en sessió l'Ajuntament de nostra ciutat, acordá per 27 vots contra 14 no celebrar festeigs per la próxima coronació del rey. Gran fou la espectació que despertá en el públich la sessió indicada, en la que'ls regidors re-

publicans y regionalistas votaren d'acort ab una unanimitat que raras vegadas hi há ocasió de veure.

La Escola Jordiana «Orfeó Canigó» celebrá'l prop passat dissapte un concert al que hi assistí nombrosa y triada concurrència, executantse hermosas cançons, entre las que sobressurtiren per sa felis interpretació *Lo Pardal*, *L'Emigrant* y *Caramellas*. També s'estrená una producció del director en Joseph Lapeyra, sobre lletra d'en Francesch Matheu. Tot fou molt aplaudit.

Ab verdadera pena hem de dar compte avuy d'haver sigut denunciat nostre benvolgut company *La Nació Catalana*.

Mossén Jacinto Verdager va seguint en sa lleu millora. Ha comensat a deixar el llit a curtas estonas.

Com que trobantse tan flach de foras se fa temerós el treure'l a fora com convindria, s'han ofert distingidas personas pera que sia dut a sas possessions estivals.

Interessant es la exposició que a Ca'n Parés pot visitarse aquests dias. Se tracta d'alguns dels cartells que la casa Malagrida de Buenos Aires premiá en el concurs que tingué lloch en aquella capital. La importancia dels premis y son número posan el concurs en primer lloch dels que s'han verificat en el món. Una vintena de cartells son els exposats, escullits entre cinchcents y pico que prengueren part en el concurs. De l'Alfred Villa, de Milán, pot veures el cartell guanyador dels 10.000 francs; d'en Metlicowitz, també de Milán, el guanyador dels 5.000; d'en Casas, de casa, el guanyador del tercer premi. Un sens nombre d'accésits, y cinch premis més, se reparteixen lo que resta de la gran cantitat destinada al concurs, contantse entre'ls primers els d'en Xavier Gosé y en Barrau, de casa'ls dos.

El senyor Malagrida, catalá, fabricant dels cigarrets «Paris», pot estar orgullós del seu concurs, al que tot el món ha respost com mereixia. Aixís es com se fan concursos. Pagant Sant Pere canta. Y'l senyor Malagrida ha donat probas de sa esplendidesa.

També en el Circul Artístich està cridant altament l'atenció la exposició d'obras del malaguanyat artista Andreu Solá.

El conegut establiment «El Ingenio» ha publicat unas vistosas tarjetas postals en

cartulina de variats colors, figuranthi en aquesta primera serie'ls retratos de Wagner, Ibsen, Tolstoy y Nietzsche, dibuixats per en Lluís Reig.

Publicacions rebudas:

De la magnífica edició que del poema de mossén Jacinto Verdaguer *Canigó* ha publicat *Catalunya Artística*, n'hem rebut un exemplar ab luxosa enquadernació en or, plata y varias tintas, quin dibuix es degut al reputat artista nostre bon amich Antoni Solé.

Estatuts del «Centre Català» de Paris, recentment fundat.

Alma y vida, drama en quatre actes prece-dit d'un pròlech, per B. Pérez Galdós, estrenat el dia 9 del passat abril en el teatre Español de Madrid. No fem avuy un judici cri-

tich de la darrera obra del eminent escriptor, esperant ferho pròximament, quan se posi l'obra en escena á Barcelona.

Al entrar en el Colegi d'advocats pera pendre part en la Junta general, recordava la frase d'un amich meu, que'm deya: «Al entrarhi casi m'amago, pera que'l públich no ho sápigam que'n soch d'advocat.»

Jo al surtirne vaig decidir fer lo mateix.

Quina escena! No s'entenia ningú, ni'ls de la Junta ni'ls altres. Si'ls clients ens arriban á escoltar, estich segur que's paran de cop tots els plets.

Crech arribat el moment de dirne Estudi. ó millor Costura: may més Colegi.—T. M.

Fidel Giró, impressor.—Carrer Valencia, 311.

L'ATLÁNTIDA

Fa vinticinch anys que'l Consistori dels Jochs Florals de Barcelona saludá l'aparició en nostra literatura del gran poema de mossén Jacinto Verdaguer *L'Atlántida*, concedintli un dels premis extraordinaris.

Pera celebrar el XXV aniversari de tan gloriós acon-teixement, JOVENTUT se compláu avuy en anunciar á sos llegidors la próxima publicació d'un

SUPLEMENT ARTÍSTICH-LITERARI,

entenent que un poble que com el nostre té ja forsa motius pera considerarse culte, veurá ab bons ulls que hi hagi qui com nosaltres (mes ó menys modestament, segons nostras forsas), honri ab el degut entussiasme obras que, com *L'Atlántida*, son joya preuhada de la literatura catalana y constituheixen un monument immortal del art de nostra patria.

En el dit SUPLEMENT donarém á coneixe varias ilustracions de *L'Atlántida*, degudas á nostre estimat amich y colaborador l'Adrià Gual.

Res hem de dir de las condicions materials, bastant consignar que'l paper será'l mateix qu'en tots nostres suplementes artístichs havém empleat, y que'ls grabats y tiratje á varias tintas farán honor sens dubte als acreditats establiments d'en Joseph Thomas y en Fidel Giró.